

PROCJENA UTICAJA KOD KOMISIJE

SMJERNICE

„Prijedlozi se moraju pripremati na osnovu efektivne analize pitanja da li je pogodna intervencija na nivou EU i da li je potrebna regulatorna intervencija. Ako jeste, analiza mora procijeniti i potencijalni uticaj na privredu, društvo i životnu sredinu, kao i troškove i koristi takvog pristupa. Ključni element u ovoj procjeni je da ciljevi svakog prijedloga budu jasno definisani.“ – Evropsko upravljanje, Bijela knjiga

„Održiv razvoj bi trebalo da bude glavni cilj svih sektora i politika. To znači da kreatori politika moraju odrediti vjerovatna preliivanja – dobra i loša – u druga područja politika i uzeti ih u obzir. Pažljiva procjena potpunih efekata prijedloga politike mora obuhvatati procjene njenih uticaja na privredu, životnu sredinu i društvo u okviru i izvan EU.“ – Održiva Evropa za bolji svijet, Strategija Evropske unije za održiv razvoj

„Procjena uticaja treba da integriše, ojača, pojednostavi i zamijeni sve postojeće mehanizme procjene uticaja za prijedloge Komisije.“ – Saopštenje o procjeni uticaja, 5. juni 2002. godine

REZIME

Ove smjernice treba da pomognu zaposlenima Komisije da organizuju, isplaniraju, izvrše i/ili revidiraju procjenu uticaja.

Kontekst

U okviru paketa za bolje propise, Komisija predlaže nekoliko konkretnih koraka za unapređenje načina izrade politika. Jedan od njih je uvođenje nove integrisane metode procjene uticaja.

Savjeti iz Geteborga i Lekena su uveli dva značajna politička razmatranja:

- Prvo, razmatranje privredne, društvene i ekološke dimenzije efekata prijedloga politike.
- Drugo, pojednostavljenje i unapređenje regulatornog okruženja.

Novi proces je predstavljen u **Saopštenju Komisije 2002/276 o procjeni uticaja**.

Šta je procjena uticaja?

Procjena uticaja pomaže da se organizuje proces kreiranja politike. Određuje i procjenjuje dati problem i ciljeve koje treba ostvariti. Određuje glavne opcije za ostvarenje cilja i analizira njihove vjerovatne uticaje. Ističe prednosti i nedostatke svake opcije, kao i sinergije i kompromise.

Procjena uticaja predstavlja **pomoć** u političkom odlučivanju, a ne zamjenu za njega.

Dodatna vrijednost metode

Komisija je u prošlosti koristila širok spektar alata za procjenu svojih prijedloga: procjenu životne sredine, rezimee projekata za mala i srednja preduzeća, regulatorne analize, ekonomske studije, ad hoc konsultacije, procjene preduzeća, ravnopravnost polova, zelene knjige i dijaloge sa lobijima.

Ipak, postojeći instrumenti su uglavnom koncentrisani na jedan sektor i samim tim previše fokusirani da bi obuhvatili složenost i svestranost uticaja današnjih prijedloga politika. Tradicionalni pristupi otežavaju kreatorima politika procjenu kompromisa i poređenje različitih mogućnosti kod odlučivanja o toku akcije, posebno kod inicijativa sa trans-sektorskom dimenzijom.

Komisija je zato odlučila da uvede novi instrument procjene uticaja koji integriše, jača, pojednostavljuje i zamjenjuje sve postojeće prakse, i tako pruži pomoć nosiocima odlučivanja za donošenje informisanih odluka. **Primjerena analiza** će voditi proces: detaljnost i obim procjene uticaja koja će se izvršiti će promijeniti vjerovatne uticaje prijedloga.

Korištenjem procjene uticaja u Komisiji će se unaprijediti **kvalitet i koherentnost** izrade politika. **Izvršavanje**

Komisija će objaviti rezultate svoje procjene uticaja kada usvoji svoje prijedloge, i tako **proširiti transparentnost, komunikaciju i informisanje**. To bi trebalo službama da olakša obrazlaganje izbora opcije politike pred Savjetom i Parlamentom.

Pokrivenost

Procjena uticaja će se primjenjivati na glavne prijedloge koje Komisija usvaja, tj. na one navedene u njenoj godišnjoj strategiji politike ili njenom programu rada, bilo da se radi o prijedlozima **propisa** ili drugim prijedlozima koji imaju **ekonomski, društveni i uticaj na životnu sredinu**.

Kalendar

Proces procjene uticaja se sastoji od dvije faze:

- prvo, filterisanja zasnovanog na **kratkoj preliminarnoj procjeni** svih prijedloga podnesenih u kontekstu godišnje strategije politike ili plana rada Komisije; i
- drugo, **proširene procjene** izabranih prijedloga.

Procedura procjene uticaja je integrisana u ciklus strateškog programiranja i planiranja Komisije.

Nova metoda će se uvoditi postepeno tokom dvije godine, a primjena će biti fleksibilna zbog različitosti prijedloga koje će pokrivati.

Komisija će, kao pilot-projekat i počev od usvajanja svog programa rada za 2003, odrediti neke prijedloge za koje bi trebalo izvršiti proširenu procjenu uticaja.

Preliminarna procjena uticaja će biti potrebna za sve prijedloge podnesene u kontekstu godišnje strategije politike za 2004 koju će Komisija usvojiti u **februaru 2003. godine**. Na osnovu preliminarnih procjena, Komisija će u ovoj Odluci izabrati prijedloge za koje su potrebne proširene procjene uticaja.

Sistem će postati potpuno operativan u periodu 2004/2005.

SVRHA SMJERNICA

Ove smjernice treba da pokrenu procjenu uticaja. Napisane su za zaposlene i stručnjake Komisije zadužene za izradu prijedloga politika i samim tim i za one koji će vršiti procjene uticaja.

Svaka politika je drugačija, i svaka procjena uticaja bi to trebalo da odražava. Ove smjernice treba da pomognu zaposlenima u radu sa uticajima njihovih prijedloga i da iste postavu u sveobuhvatan i dosljedan okvir.

Smjernice definišu niz principa koje treba poštovati kod vršenja procjene uticaja. Neki od njih su strogi, posebno što se tiče transparentnosti, interne koordinacije, konsultacija i izvještavanja. Drugi su jednostavno prijedlozi za rad zasnovani na zdravom razumu.

Smjernice će se doradivati u skladu sa vašim iskustvom, tako da je povratna informacija od vas jako poželjna.

PLAN

Smjernice se sastoje od tri dijela:

Operativni vodič, u kojem je objašnjena uloga datih jedinica za politike i određeni rezultati koji se od njih očekuju, i definisani postupci i rasporedi. Tu se nalaze osnovni elementi za ove jedinice o tome kako da pripreme i izvrše procjenu uticaja.

Referentni priručnik sa tehničkim instrumentima i metodama na raspolaganju za procjenu uticaja.

Niz specifičnih **tehničkih priloga** namijenjenih stručnjacima.

I DIO: OPERATIVNI VODIČ

Sadržaj

1. Definicija i cilj instrumenta
2. Obim
 - Prijedlozi koje treba procijeniti
 - Viša sila
 - Procjena uticaja i prethodna procjena
3. Obaveze prethodne procjene, vodeći principi za procjenu uticaja u ciklusu planiranja Komisije
 - Prvi korak
 - Preliminarna procjena
 - Integracija sa ciklusom strateškog planiranja i programiranja
 - Drugi korak:
 - Proširena procjena uticaja
 - Uloga nadležne generalne direkcije
 - Koordinacija sa drugim generalnim direkcijama
 - Rezultati i izvještavanje
 - Kontrola kvaliteta
 - Dinamika
4. Preliminarna procjena uticaja
 - Format izvještavanja
 - Instrukcije
 - Primjeri
5. Proširena procjena uticaja
 - Format izvještavanja
 - Instrukcije
 - Izvještavanje o rezultatima

1. Definicija i cilj instrumenta

Procjena uticaja ima za cilj da organizuje proces kreiranja politika. Procjena uticaja se prilagođava predmetu prijedloga i primjenjuje se na fleksibilan način.

Procjena uticaja predstavlja sistematsku analizu:

- **problema** kojim se bavi dati prijedlog,
- **cilja** koji nastoji ostvari,
- **alternativnih opcija** koje su na raspolaganju za ostvarenje cilja;
- njihovih **vjerovatnih uticaja**; i
- odgovarajućih **prednosti i nedostataka**, uključujući sinergije i kompromise.

Analiza se vrši korak po korak da bi se obezbijedio **organizovan načina za otvaranje, a nakon toga i rješavanje, pitanja i problema**, kroz razvoj prijedloga.

Procjena uticaja predstavlja **pomoć, a ne zamjenu**, za donošenje političkih odluka.

Ciljevi novog procesa procjene uticaja su **unapređenje kvaliteta prijedloga Komisije, osiguranje analize ekonomskih, ekoloških i društvenih uticaja prijedloga i unapređenje i pojednostavljenje regulatornog okruženja**.

Sistematska procjena uticaja bi trebalo da pomogne u osiguranju **dosljednosti** politika Zajednice i da dovede do održivog razvoja. Trebalo bi da ima za posljedicu prijedloge koji ne samo da rješavaju problem čije im je rješavanje cilj, već i uzimaju u obzir prateće efekte na druga područja politika.

Procjena uticaja nije „rezime“ koji treba ispuniti prije nego što Komisija usvoji prijedlog. Morate razmišljati o mogućim uticajima prijedloga od početka procesa i, pored toga, nastaviti da ih pregledate do izrade konačne verzije prijedloga.

Procjena uticaja će pružiti podršku za bolje kreiranje politika, ali neće biti zamjena za političke odluke. Bolja informisanost članova Komisije će im omogućiti da izvrše izbor između različitih opcija politike na osnovu potpunog razumijevanja njihovih pozitivnih i negativnih uticaja i sinergija i kompromisa između konkurentnih ciljeva. To bi trebalo da rezultira prijedlozima Komisije zasnovanim na jasnoj analizi uticaja najbitnijih mogućih alternativa. Komisija će koristiti procjene uticaja da predstavi obrazloženje za svoje prijedloge Parlamentu, Savjetu i javnosti.

2. Obim

Prijedlozi koje treba procijeniti

Procedura procjene uticaja obuhvata:

- i regulatorne prijedloge, kao što su: odluke, direktive i propisi,
- i neregulatorne prijedloge koji imaju ekonomski, društveni ili ekološki uticaj. Tu spadaju prijedlozi kao što su bijele knjige, programi potrošnje, saopštenja o orijentaciji politika i smjernice za pregovaranje o međunarodnim sporazumima.

Neke vrste prijedloga će biti oslobođene procedure procjene uticaja. Tu spadaju prijedlozi kao što su zelene knjige u kojima je još uvijek u toku proces formulisanja politike, periodične odluke i izvještaji Komisije, prijedlozi koji se odnose na međunarodne obaveze i izvršne odluke, na primjer, odluke o realizaciji, statutarne odluke i tehnička ažuriranja, uključujući prilagođavanja tehničkom napretku.

Da bi se odlučilo da li bi za prijedlog trebalo izvršiti procjenu uticaja, jedinica za politike bi trebalo da provjeri da li su oba dalje data kriterijuma ispunjena:

- prijedlog je ili:
 - zakonodavni prijedlog ILI
 - nezakonodavni prijedlogsa društvenim, ekološkim ili ekonomskim uticajima

I

- prijedlog se nalazi na listi ključnih inicijativa i/ili specifičnih konkretnih prijedloga označenih kao „prioritetni“ u kontekstu procesa planiranja Komisije (tj. uključen u godišnju strategiju politike I/ILI u „listu prioriteta“ (lista 1) programa rada Komisije)

Viša sila

Posebno hitni prijedlozi, kao reakcija na hitne ili slučajevne više sile, mogu biti oslobođeni normalne procedure procjene uticaja. To oslobađanje će biti izuzetak od pravila i procjenjivaće ga za svaki slučaj posebno nadležna generalna direkcija, druge zainteresovane službe i generalni sekretarijat, i, po potrebi, relevantne vlade.

Procjena uticaja i prethodna procjena

Ovo su dvije odvojene stvari: prethodna procjena odnosi se na vrijednost za novac finansijskih programa, tj. isplativost budžetske potrošnje EU, dok se procjena uticaja bavi uticajem na društvo uopšte, tj. pregleda uticaje značajnih prijedloga sa aspekta održivosti i boljih propisa.

Odluka Komisije da uvede procjenu uticaja ne zamjenjuje obavezu da se izvrši prethodna procjena programa i aktivnosti koji rezultiraju potrošnjom iz opšteg budžeta evropske zajednice.

Isto tako, tradicionalni „finansijski rezime“ se i dalje mora ispunjavati u skladu sa finansijskim propisima (vidi i Praktični priručnik o prethodnoj procjeni¹).

Nasuprot tome, trebalo bi imati na umu da se prethodna procjena primjenjuje na programe potrošnje, ali ne na čiste prijedloge politika koji mogu podlijegati procjeni uticaja samo kada ispunjavaju kriterijume iz ovih smjernica.

Ipak, program potrošnje može biti jedan od glavnih prijedloga izabran za procjenu uticaja. Da bi se izbjeglo nepotrebno dupliranje, kada se za proširenu procjenu uticaja izabere prijedlog koji izaziva i budžetsku potrošnju, obaveza prethodne procjene iz finansijskih propisa će se integrisati u procjenu uticaja. Tako će se ispuniti uslovi finansijskih propisa.

Vidi i Praktični vodič za prethodnu procjenu².

Obaveze prethodne procjene

Nakon usvajanja Saopštenja o procjeni uticaja u junu 2002. godine, sve obaveze prethodne procjene zamjenjuju se procjenom uticaja za rad Komisije od 2003. godine nadalje. Tu spadaju rezimei za mala i srednja preduzeća, procjena životne sredine, ocjena polova, procjena preduzeća, procjena propisa, itd.

¹ http://europa.eu.int/comm/budget/evaluation/pdf/ex_ante_guide_en.pdf

² http://europa.eu.int/comm/budget/evaluation/pdf/ex_ante_guide_en.pdf

Vodeći principi

Kod vršenja ili pregledanja procjene uticaja, trebalo bi imati na umu sljedeće principe:

Biti primjeren. Prilagoditi nivo analize vjerovatnom uticaju inicijative koja se pregleda (princip primjerene analize). Drugim riječima, količina posla i dubina analize za procjenu uticaja trebalo bi da budu primjereni značaju datog prijedloga.

Nema svrhe trošiti na procjenu uticaja više nego što bi data politika koštala društvo sa aspekta njenih vjerovatnih uticaja. S druge strane, za projekte sa znatnim potencijalnim uticajima je potrebna detaljna procjena. Za takve politike, manje dorade u odlukama bi mogle dovesti do mnogo boljih rezultata.

Naravno, biće potrebno vremena da se očekivani uticaji u potpunosti shvate. Dakle, analiza se može ponavljati, prema zdravom razumu i zavisno od dijaloga: rezultati u jednoj fazi mogu pokazati potrebu za širom analizom ili, s druge strane, mogu pokazati da je slučaj dovoljno dobro dokumentovan i da nisu potrebni dalji pregledi.

Procjena uticaja će se zato imati širok spektar, od jednostavnih kvalitativnih procjena do složenijih kvantitativnih analiza. To će zavisiti od predmeta, koji će određivati nivo detaljnosti i tačnosti potreban za procjenu uticaja, i samim tim i izbor analitičkih tehnika.

Razmišljati „izvan okvira“. Na primjer, ne ograničavati procjenu na sopstveno područje politike ili područja koja su vam poznata. Uzeti u obzir i kratkoročna i dugoročna pitanja. Biti otvoren za alternativne opcije politike. Razmotriti uticaje pojedinih elemenata prijedloga politike i efekte više i manje ambicioznih verzija politike. Koristiti proces procjene za proširenje dijaloga sa drugim službama i osiguranje koordinacije politike od početka.

Konsultovati zainteresovane strane i relevantne stručnjake. Radi kredibiliteta, procjena uticaja se ne može vršiti „iza zatvorenih vrata“. Gdje je pogodno, konsultovati se sa zainteresovanim stranama i relevantnim stručnjacima. Iskoristiti njihovo znanje, na primjer za *prikupljanje* novih informacija, *provjeru* postojećih podataka ili analiza i razmatranje *odredbi potrebnih* za poštovanje i primjenu.

Biti transparentan. Nosioци odlučivanja i spoljni akteri ne žele da zasnivaju svoje odluke na analizi „cme kutije“: žele da shvate logiku procesa izrade politike. Zato treba napisati izvještaj o procjeni uticaja na jasan i precizan način, objasniti izvršenu analizu i njene rezultate tako da i nestručna osoba može da ih razumije. Tu bi trebalo uključiti i objašnjenje pretpostavki na kojima se zasniva i kako se do njih došlo.

Koristiti postojeće znanje i iskustvo. Prethodne procjene su neophodna početna tačka za procjenu uticaja. U nekim slučajevima, dovoljno informacija za procjenu uticaja može biti dostupno iz postojećih izvora kao što su izvještaji o procjeni, statističke i istraživačke studije.

Isto tako, praćenje i procjena predložene intervencije će ojačati buduće procjene uticaja i unaprijediti kvalitet prijedloga Komisije.

Uporediti negativne i pozitivne uticaje: nosioci odlučivanja žele politike u kojima su pozitivni uticaji veći od negativnih – gdje „dobici“ premašuju „trud“, i sada i ubuduće. Procjena uticaja mora jasno i sistematski predstaviti sve pozitivne i negativne uticaje.

Koristiti sopstveno rasuđivanje. Svaka politika je drugačija, tako da bi svaka procjena uticaja to trebalo da odražava. Ove smjernice daju opšta pravila, ali kod njihove primjene treba koristiti zdrav razum.

3. Procjena uticaja u ciklusu planiranja Komisije

Procedura procjene uticaja je potpuno integrisana u ciklus strateškog planiranja i programiranja Komisije.

Sve inicijative i prijedlozi koje generalne direkcije žele da uključe u godišnju strategiju politike u februaru i/ili kasnije u program zakonodavstva i rada Komisije u novembru, u principu su predmet procjene uticaja.

Dakle, uzmimo jedan takav podneseni prijedlog da bismo vidjeli kako treba organizovati odgovarajuću procjenu uticaja.

Prvi korak

Nadležna generalna direkcija definiše kako se princip **primjerene analize** primjenjuje na datu inicijativu. To znači da će jedinica za politike zadužena za prijedlog procijeniti da li je potrebna procjena uticaja i koliko bi ta analiza trebalo da bude obimna i detaljna. Ova razmatranja će činiti:

Preliminarnu procjenu

Ovo je prvi kratak prikaz (jedna ili dvije strane) ključnih problema kojima će se prijedlog baviti, njegovih ciljeva, regulatornih i neregulatornih opcija i njihovih mogućih društvenih, ekoloških i ekonomskih uticaja. Trebalo bi obrazložiti i potrebu za djelovanjem na nivou EU, u skladu sa principima supsidijarnosti i primjerenosti. Vidi standardni obrazac i uputstva date u poglavlju 5.

Jedinica za politiku odgovorna za prijedlog obično je odgovorna i za izradu preliminarne procjene.

U ovoj fazi nije potrebna detaljna procjena: ovo je prva osnovna procjena prijedloga da bi odredili jazovi u znanju koje treba popuniti i pomoglo u odlučivanju da li je potrebna proširena procjena.

Zaključak preliminarne procjene uticaja bi trebao jasno da pokazuje da li nadležna generalna direkcija preporučuje opširniju procjenu.

Integracija sa ciklusom strateškog planiranja i programiranja

Prikazi preliminarne procjene se moraju podnositi uz odgovor generalne direkcije na cirkularno pismo o godišnjoj strategiji politike svakog januara (ili, u izuzetnim slučajevima, najkasnije uz odgovor na cirkularno pismo o programu rada u septembru, ako se dati prijedlog ne može dovoljno detaljno odrediti u vrijeme godišnje strategije politike).

Generalni sekretarijat će pregledati preliminarne procjene zajedno sa odgovorima generalne direkcije na cirkularno pismo o godišnjoj strategiji politike.

Sve preliminarne procjene će biti na raspolaganju drugim generalnim direkcijama za komentare, u kontekstu izrade godišnje strategije politike u februaru.

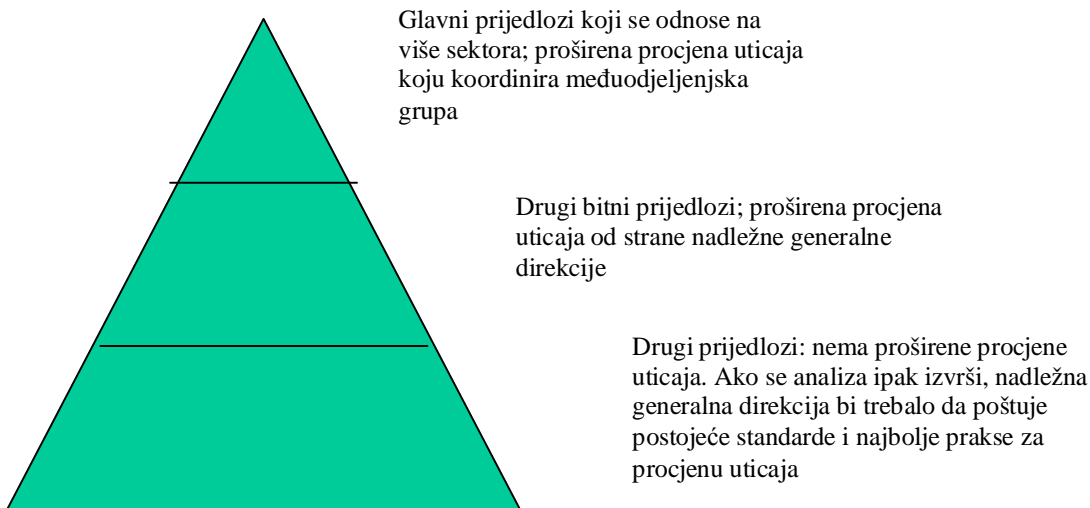
Ako se odrede novi dodatni prijedlozi ili više detalja za program rada Komisije, prikazi preliminarne procjene se moraju završiti što prije i poslati generalnom sekretarijatu da bi se omogućilo što ranije određivanje dodatnih prijedloga za koje je potrebna proširena procjena.

Odlučivanje da li je potrebna proširena procjena uticaja

Na osnovu prikaza preliminarne procjene, Komisija će odlučiti u svojoj odluci o godišnjoj strategiji politike i/ili programu rada za koje prijedloge će biti potrebna proširena procjena uticaja. Komisija će između ostalog uzeti sljedeće kriterijume u obzir:

- Da li će prijedlog imati znatne ekonomske, ekološke i/ili društvene uticaje na konkretni sektor ili sektore, i da li će prijedlog imati znatan uticaj na glavne zainteresovane strane, i/ili
- Da li prijedlog predstavlja veliku reformu politike u jednom ili više sektora.

Može se desiti da preliminarne procjene zaključi da nije potreban dalji rad. Ako nadležna generalna direkcija bude smatrala da je korisno preduzeti dalju analizu, preporučuje se da poštuje prakse i format za izvještavanje date u proširenoj procjeni uticaja.

Drugi korak:

Proširena procjena uticaja

Ovaj dalji pregled uticaja prijedloga će imati oblik „proširene procjene uticaja“. Vodeći principi i format za izvještavanje će generalno ostati isti za sve proširene procjene uticaja (vidi stručni

vodič za više detalja o preporučenim metodama i standardima). Ipak, njihova forma, sadržaj, obim i stepen detaljnosti će se znatno razlikovati zavisno od vrste prijedloga i njegovog očekivanog značaja (princip primjerene analize).

Uloga nadležne generalne direkcije

Nadležna generalna direkcija je odgovorna za proširenu procjenu uticaja i predvodi proces izrade politike. Generalna direkcija je slobodna u organizaciji vršenja procjene, ali snosi odgovornost za:

- relevantnost i kvalitet analiza,
- dobru koordinaciju sa drugim zainteresovanim generalnim direkcijama i generalnim sekretarijatom,
- odgovarajuće konsultacije sa zainteresovanim stranama.

Nadležna generalna direkcija je slobodna da vrši procjenu interno (vjerovatno u slučaju najjednostavnijih prijedloga) ili da se osloni na spoljnu ekspertizu (analize se mogu djelimično ili u potpunosti ugovoriti sa nekim spolja).

Nadležna generalna direkcija je slobodna da se organizuje kako želi. Ipak, očekuje se da će u većini slučajeva jedinica (jedinice) zadužena za politiku vršiti procjenu uticaja (pošto će se procjena uticaja posmatrati kao pokretačka snaga procesa izrade politike).

Koordinacija sa drugim generalnim direkcijama

Za sve proširene procjene uticaja, nadležna generalna direkcija je odgovorna za informisanje, konsultacije i koordinaciju sa drugim zainteresovanim generalnim direkcijama na početku. Zaista, rana koordinacija između službi je neophodna da bi se izbjegao uski pristup jednog sektora i da bi se predvidjela i riješila potencijalna pitanja što ranije u procesu. Omogućava i optimalno korištenje svih relevantnih domaćih znanja i ekspertize.

Sve službe će biti obaviještene o inicijativama koje generalne direkcije predlože kroz formulare za preliminarnu procjenu u vrijeme usvajanja godišnje strategije politike i programa rada. Slobodne su da izraze svoj interes za uključivanje u odgovarajuće procjene uticaja kroz pismeno obraćanje nadležnoj generalnoj direkciji i podnošenje istog zahtjeva i generalnom sekretarijatu. To uključivanje može imati niz oblika; ipak, sve generalne direkcije bi u najmanju ruku trebalo da budu obaviještene i konsultovane u glavnim fazama izrade procjene uticaja.

Kod usvajanja godišnje strategije politike ili programa rada Komisije, Komisija će odrediti prijedloge u kojima će međudjeljenjska grupa koordinirati proširenu procjenu uticaja. To će se primjenjivati na inicijative koje imaju znatnu višesektorsku dimenziju i/ili za koje Komisija smatra da su od velikog značaja.

Nadležna generalna direkcija će osnovati i predsjedavati međudjeljenjskom grupom, u kojoj će se nalaziti i predstavnici generalnog sekretarijata i drugih generalnih direkcija koje žele da učestvuju.

Generalni sekretarijat će koordinirati osnovnu prateću strukturu za nove procedure procjene uticaja kroz ciklus strateškog programiranja i planiranja/upravljanja aktivnostima i svoju mrežu, posebno u vezi sa izborom i praćenjem prijedloga koji podliježu procjeni uticaja. U ovom poslu će se jako oslanjati na iskustvo i znanje generalne direkcije.

Rezultati i izvještavanje

Primjer formata za izvještavanje je dat u poglavlju 6. Može se prilagoditi tako da odgovara svakom slučaju. To nije lista sa kućicama koje treba označiti. To je lista sa uobičajenim nizom pitanja na koja bi trebalo odgovoriti za vrijeme procesa procjene uticaja, na osnovu dokaza koji su na raspolaganju. Princip primjerene analize bi trebalo sve vrijeme imati na umu.

Izvještaj se mora priložiti tekstu prijedloga kada se podnosi na međuslužbene konsultacije. Treba imati na umu da je sadržaj završnog izvještaja odgovornost nadležne generalne direkcije. Iako je poželjno da procjena uticaja odražava konsenzus između zainteresovanih generalnih direkcija, to ne mora biti slučaj. Ipak, obavezno je osigurati da sve relevantne informacije budu na raspolaganju svim službama u međuslužbenim konsultacijama.

Nijedan prijedlog se ne može podnijeti na usvajanje Komisiji ako svi završeni izvještaji o procjeni uticaja nisu priloženi, bilo da se radi samo o preliminarnoj procjeni bilo, za prijedloge izabrane za proširenu procjenu uticaja, da se radi i o izvještaju o proširenoj procjeni.

Za prijedloge za koje nije zvanično zahtijevana proširena procjena, a gdje izvršena analiza premašuje preliminarnu procjenu, i to bi trebalo navesti u izvještaju.

Pored toga, rezime i/ili rezultati procjene uticaja (preliminarne ili proširene) se moraju nalaziti u pratećem obrazloženju.

Objavljivanje:

Izvještaj o proširenoj procjeni uticaja će biti priložen *datom prijedlogu* kod podnošenja Komisiji na konačno usvajanje i usvojen kao radni dokument službi. Nakon usvajanja od strane Komisije, proširene procjene uticaja će se slati drugim institucijama uz prijedloge i staviti na raspolaganje preko interneta.

Kontrola kvaliteta

Nadležna generalna direkcija će vršiti prve interne provjere kvaliteta. Preporučuje se da funkcija procjene bude uključena u taj proces da bi se osiguralo poštovanje relevantnih standarda.

Drugu provjeru će se vršiti generalne direkcije koje učestvuju u procjeni ili druge generalne direkcije za vrijeme međuslužbenih konsultacija.

Generalni sekretarijat će biti odgovoran i za opštu kontrolu kvaliteta tokom cijelog procesa i za završnu kontrolu kvaliteta, posebno za vrijeme međuslužbenih konsultacija. Procjena uticaja će se podnositi zajedno sa prijedlogom za dnevni red Komisije.

Mnogi akteri, uključujući, ali ne isključivo, Savjet i Parlament, će pažljivo posmatrati primjenu nove procedure procjene uticaja od strane Komisije. Oni će iskoristiti priliku da daju komentar na kvalitet procjene uticaja kada se rezultati puste u javnost, tj. kada Komisija podnese prijedlog. To omogućava dodatnu nezvaničnu provjeru što bi trebalo da bude i jak podsticaj za nadležnu generalnu direkciju da dalje unaprijedi kvalitet svojih procjena.

Raspored

Priprema
godišnje
strategije politika
(n)

Decembar (n-2) /
januar (n-1)

Za sve zakonodavne prijedloge i druge inicijative politika sa ekonomskim/društvenim/ekološkim uticajem predložene za izbor u godišnju strategiju politike, generalna direkcija priprema Preliminarnu procjenu (procjenu uticaja) (koncentrisanu na ciljeve/opcije politika/uticaje (detaljna analiza))

Odluka o
godišnjoj
strategiji politike
(n)

Februar (n-1)

Inicijative sa znatnim uticajem za Proširenu procjenu uticaja (odluka Komisije)
Proširena procjena uticaja obično obuhvata konsultacije sa zainteresovanim stranama. Za sektorske inicijative, njima će upravljati „nadležna“ generalna direkcija. Za značajne višesektorske inicijative, biće osnovana međudjeljenjska grupa sa drugim zainteresovanim generalnim direkcijama i generalnim sekretarijatom kojom predsjedava „nadležna“ generalna direkcija.

Program rada
Komisije (n)

Novembar (n-1)

Svi prijedlozi propisa i drugi prijedlozi politika sa ekonomskim/društvenim/ekološkim uticajem uključeni u program rada će biti predmet preliminarne procjene uticaja, koja će se priložiti planu rada kao radni dokument službi.

Međuslužbene
konsultacije

Godina (n)

Dostupnost preliminarne ili proširene procjene uticaja preduslov za pokretanje međuslužbenih konsultacija za inicijative za plan rada Komisije.

4. Preliminarna procjena uticaja

Format za izvještavanje (obavezan)

(NE VIŠE OD DVIJE STRANE)

Naziv prijedloga – nadležna generalna direkcija – povezane generalne direkcije

1. ODREĐIVANJE PROBLEMA

Opisati problem koji se očekuje da politika/prijedlog riješi:

2. CILJ PRIJEDLOGA

Šta je opšti cilj politike sa aspekta očekivanih uticaja?

3. OPCJE POLITIKE

Koje su opcije politike na raspolaganju za ostvarenje cilja? Koji će se spektar alternativa razmatrati?

Na koji su način principi supsidijarnosti i primjerenosti uzeti u obzir?

4. UTICAJI – POZITIVNI I NEGATIVNI

Koji su, preliminarno, vjerovatni pozitivni i negativni uticaji izabranih opcija, posebno u smislu ekonomskih, društvenih i ekoloških posljedica? Ko bi bio pogođen?

5. DALJA ANALIZA

Koje su dalje analize predložene?

Da li se planiraju konsultacije? Na kojoj osnovi?

6. DALJI RAD

Je li preporučena zvanična proširena procjena? Obrazloženje, ako nije?

Instrukcije:

Pošto je ovo *preliminarna* procjena, trebalo bi da bude kratka. **Trebalo bi da izvršite procjenu koristeći postojeće informacije i znanje.** Bolje je predstaviti spektar mogućih uticaja ili kvalitativnu procjenu vjerovatnog smjera i obima promjena, nego navoditi tačne iznose i informacije na kojima se temelje a koje im u stvari ne idu u prilog.

Smjernice za odgovaranje na pitanja u svakom od odjeljaka slijede:

Odjeljak 1: određivanje problema

Trebalo bi ukratko da opišete problem sa aspekta njegovih ekonomskih, ekoloških i/ili društvenih uticaja, i u okviru i izvan EU, uključujući zemlje u razvoju. Trebalo bi da pokažete zašto je to problem i da navedete na koga ili šta utiče. Dio 2 vodiča sadrži dodatne smjernice o ovome.

Odjeljak 2: cilj prijedloga

Osim ako imate dovoljno informacija da utvrdite detaljan kvantitativni cilj, trebalo bi da se ograničite na prilično uopštene izjave o rješavanju problema. Na primjer, cilj u ovoj fazi može da bude „smanjivanje pretjeranog ribolova“ ili „ponovno uspostavljanje održivog nivoa ukupnog broja riba“. Više o određivanju ciljeva dato je u Dijelu 2.

Odjeljak 3: opcije politike

Ponekad, čak i u ovoj ranoj fazi, priroda problema i njegovi uzroci mogu jasno da ukažu na konkretan tip reakcije politike. U drugim slučajevima, izbor ne mora biti toliko jasan. Važno je imati otvoren pristup i ne eliminisati potencijalno efektivne načine za rješavanje problema samo zato što su vam nepoznati ili zato što izgleda da ih je teže uvesti. Vidi dio 2 i prilog 3 za više smjernica o instrumentima politika.

Sve vrijeme ovog procesa morate imati na umu da Komisija ima obavezu da poštuje principe supsidijarnosti i primjerenosti. To znači da bi trebalo da provjerite da li je inicijativa/akcija Komisije potrebna u ovoj oblasti da bi se nadoknadio izostanak rezultata na državnom nivou. Trebalo bi i da ocijenite neregulatorne i zakonodavne opcije, da biste izabrali primjerenu reakciju. Analiza supsidijarnosti je konkretno potrebna za prijedloge koji se kreiraju u oblastima zajedničkih nadležnosti, dok se analiza primjerenosti primjenjuje i na isključive i na zajedničke nadležnosti.

Odjeljak 4: uticaji – pozitivni i negativni

Trebalo bi da **razmotrite širok spektar mogućih ekonomskih, ekoloških i društvenih uticaja**, imajući na umu da intervencije mogu imati nenamjeravane uticaje. Zauzimanje tako široke perspektive može pomoći pri određivanju mogućih prelijevanja i može ukazati na potrebu za prilagođavanjem prijedloga ili predlaganjem mjera za ublažavanje. Tako se smanjuje rizik od

nepotrebnih kašnjenja sa prijedlogom u kasnijem periodu zbog mogućeg previda nekog važnog pitanja.

Trebalo bi da pokušate i da odredite **ko** je pogođen i **kada** će do različitih uticaja doći. Detalji su dati u dijelu 2 i listi u prilogu 5.

Odjeljak 5: dalja analiza

Zavisno od prijedloga, možete smatrati da je neophodno:

- produbiti analizu uzroka problema;
- razraditi ciljeve;
- dodatno analizirati alternativne opcije politika;
- napraviti detaljnije i u većoj mjeri kvantifikovane procjene njihovih uticaja;
- definisati pokazatelje i aranžmane za praćenje i procjenu uticaja prijedloga, nakon što se sprovede.

Trebalo bi da navedete da li se planiraju ikakve dodatne konsultacije. Koliko god je moguće, trebalo bi da uključite informacije o ciljnim grupama koje će se konsultovati, namjeni i načinu konsultacija i potrebnim poslovima.

Odjeljak 6: dalji rad

Trebalo bi da navedete da li prijedlog zahtijeva „proširenu procjenu uticaja“ i da objasnite zašto.

Primjeri preliminarne procjene

DIREKTIVA O DRŽAVNIM OGRANIČENJIMA EMISIJE

GENERALNA DIREKCIJA ZA ŽIVOTNU SREDINU

1. Određivanje problema

Kiseli zagađivači su štetni za životnu sredinu (kisele kiše), kao i za ljudsko zdravlje. Sumpor-dioksid i azotni oksidi utiču direktno na ljudsko zdravlje, i indirektno kroz formiranje aerosola (nitrata i sulfata) koji mogu da pređu velike razdaljine. Ozon utiče na ljudsko zdravlje, građevine i vegetaciju. Ozon u slojevima pri zemlji i zakiseljavanje je najbolje rješavati zajedno, pošto uglavnom isti zagađivači izazivaju oba problema.

2. Cilj prijedloga

Strategija za zakiseljavanje³ iz 1997. godine daje pristup za rješavanje problema koje uzrokuju ovi zagađivači. Komisija je posvećena izradi direktive-kćeri o kvalitetu vazduha koja bi odredila ciljne vrijednosti za ozon u ambijentalnom vazduhu, kao nadgradnje na Okvirnu direktivu o kvalitetu vazduha⁴.

Cilj Direktive o državnim ograničenjima za emisiju je zato da se odrede državna ograničenja u kilotonama za četiri zagađivača, koja treba ispoštovati do 2010. godine. Dati zagađivači su sumpor-dioksid (SO₂), azotni oksidi (NO_x), isparljivi organski spojevi (VOC) i amonijak (NH₃). Ovi zagađivači doprinose problemima sa zakiseljavanjem, ozonom u slojevima pri zemlji i eutrofikacijom.

3. Opcije politike

Direktiva će postaviti obavezujuća ograničenja za emisije ključnih zagađivača koji doprinose ovim problemima. U ovoj fazi bismo prepustili državama članicama da izaberu način na koji će ispoštovati ova ograničenja. Predloženi pristup tako daje državama članicama maksimalnu fleksibilnost u primjeni. Alternativni pristup je mogao biti razvoj specifičnih zakona za svaki sektor posebno, ali bi to bilo manje fleksibilno i vjerovatno manje isplativo.

4. Uticaji – pozitivni i negativni

Izvršice se obimna analiza troškova i koristi različitih mogućih situacija i ciljeva. Izgleda da su koristi za životnu sredinu u ovoj fazi znatne, i treba ih definisati. Izgleda i da ekonomske troškove treba ispitati.

- ◆ Ekonomski troškovi različitih opcija će se ocjenjivati kroz određivanje tehničkih opcija za smanjenje za svaki zagađivač. Imajući u vidu ciljeve i raspoložive opcije, korist ćemo model REINS za izbor niza ograničenja za emisije koji će ostvariti ekološke ciljeve po

³ Саопштење Комисије о стратегији Заједнице за борбу против закисељавања ((97)88) коначна верзија и (97)88 коначна верзија/2 (допуна).

⁴ Директива Савјета 96/62/ЕЗ о оцјени и управљању квалитетом амбијенталног ваздуха

najnižim troškovima za Evropu kao cjelinu, uz pridavanje najvećeg značaja smanjenju emisija za koje su troškovi relativno niski (po jediničnom efektu). Drugim riječima, analiza će odrediti kako bi se smanjenja emisija potrebna za postizanje različitih ekoloških ciljeva za ozon i zakiseljavanje mogla podijeliti među državama članicama na isplativ način.

♦ Za društveni aspekt, glavno pitanje je raspodjela troškova na sektore. Imajući na umu da većina troškova proističe iz proizvodnje energije i sličnih industrija koje se bave nalaženjem i proizvodnjom, i da se zato prenose na širok spektar proizvoda, uticaj na krajnje korisnike (potrošače) bi bio jako raširen i nijedna pojedinačna grupa ne bi bila jako pogođena. Nemamo razloga da vjerujemo da bi došlo do smanjenja zaposlenosti zbog ove Direktive.

♦ Za procjenu rizika po ljudsko zdravlje koristićemo faktore rizika da bismo modelirali vjerovatne efekte na zdravlje sa različitim koncentracijama zagađenja i kako bi promjene koncentracija različitih zagađivača povećale hronične i akutne efekte. To će nam omogućiti da kvantifikujemo fizičke uticaje (prerana smrt, efekti obolijevanja). Ovi uticaji će se zatim procjenjivati korištenjem pristupa vrijednosti statističkog vijeka.

♦ Šteta po životnu sredinu. Za ozon postoje neke informacije o procjeni, na primjer, promjena na usjevima. Ipak, za zakiseljavanje ćemo morati koristiti „kritično opterećenje“ i „zatvaranje jaza“. S obzirom na znanje u ovoj oblasti, ovaj posao će predstavljati dobar pokušaj da se pitanje riješi na sistematski način.

5. Dalja analiza

Pitanja kvaliteta vazduha redovno razmatra upravna grupa za kvalitet vazduha – stručna grupa u kojoj učestvuju države članice, nevladine organizacije (i poslovne i ekološke) i neki spoljni stručnjaci. Svi glavni tehnički aspekti obje studije će se opširno razmatrati u grupi. Svi izvještaji će se dijeliti širokom auditorijumu radi komentara za sve vrijeme procesa.

Biće pripremljen niz izvještaja i o troškovima i o koristima različitih situacija smanjenja zakiseljavanja i ozona. Ovi izvještaji će dati obiman opis pristupa modeliranju i korištenih metodoloških pretpostavki (prilično složeno u slučaju prekograničnog zagađenja vazduha). Ovaj posao je u toku, a najnoviji izvještaji se mogu naći na internet stranici generalne direkcije za životnu sredinu.

6. Dalji rad

Biće potrebna proširena procjena uticaja. Započeto je modeliranje ekonomskih, društvenih i ekoloških aspekata i utvrđena metodologija, ali analiza se mora proširiti na narednu godinu da bi se izvršila primjerena analiza prijedloga.

REVIZIJA ZAKONSKIH AKATA O PRETHODNOM PAKOVANJU – OGRANIČENJA

GENERALNA DIREKCIJA ZA PREDUZEĆA

1. Određivanje problema

Tokom 2000. godine je u „Jednostavnijem zakonodavstvu za interno tržište“ određena potreba za pojednostavljivanjem i unapređenjem postojećih zakonskih akata o veličinama prethodno pakovane potrošne robe. Tim koji je vršio ovu studiju je preporučio koherentan i ažuran usklađeni regulatorni sistem u cijeloj Zajednici.

U svom daljem radu, službe Komisije sada pregledaju obrazloženja za zakone Zajednice.

Zbog razvoja tržišta i propisa mogu se dovesti u pitanje originalna obrazloženja za postojeće direktive 75/106 i 80/232, koje utvrđuju obavezujuća ograničenja veličina za određene proizvode:

- Prepreke za trgovinu: upitno je da li se razlike u državnim zakonima mogu smatrati „opravdanim“ preprekama za trgovinu koje treba uskladiti, s obzirom na princip obostranog priznavanja i povezano običajno pravo.
- Varanje potrošača: obavezno prikazivanje jediničnih cijena danas omogućava potrošačima da porede cijene različitih veličina i dovodi u sumnju potrebu za stalnim obaveznim ograničenjima veličina da bi se spriječilo navođenje potrošača na pogrešan zaključak.

2. Cilj prijedloga

Opšti cilj politike je funkcionalno interno tržište, zasnovano na konkurenciji, inovacijama i izboru potrošača. Predložena revizija predstavlja veliku promjenu politike u ovom području.

3. Opcije politike

Osnovni pristupi na raspolaganju za ostvarenje cilja je ispravljanje regulatornih i tržišnih nedostataka, kroz oslobađanje ili uvođenje obaveznih ograničenja.

Instrumenti politike koji se razmatraju obuhvataju 1) deregulisanje, i od strane EU i od strane država članica, 2) regulisanje sektora gdje je opravdano, samo na nivou EU (kako je savjetovano u „Jednostavnijem zakonodavstvu za interno tržište“), i 3) dobrovoljnu standardizaciju. Nijedna od ovih opcija nije isključena u ovoj fazi.

4. Uticaji – pozitivni i negativni

Bez promjena politike: vjerovatni uticaji održavanja postojeće situacije mogu se naći u dalje opisanim alternativnim opcijama, pošto se sastoji od kombinacije državnih zakona, usklađivanja u EU i dobrovoljne standardizacije, zavisno od sektora. Uopštenije, negativni uticaji opcije „nemijenjanja politike“ su složen i nejasan regulatorni okvir koji vodi do mogućih prepreka za trgovinu.

Vjerovatni pozitivni i negativni uticaji alternativnih opcija politike su sljedeći:

Deregulisanje na nivou EU i država: vjerovatni pozitivni uticaji obuhvataju unapređenje inovacija, konkurencije i izbora potrošača. S druge strane, ova opcija bi mogla imati negativan

uticaj u vidu povećanja kupovne moći maloprodaje, negativnih efekata po obim i neefikasnog prevoza.

Regulisanje sektora gdje je opravdano, samo na nivou EU: vjerovatni pozitivni uticaji obuhvataju smanjenje kupovne moći velikih prodavaca na malo, povećanje ekonomije obima i efikasan prevoz, što stvara koristi za životnu sredinu. S jedne strane bi moglo negativno uticati na inovacije, izbor potrošača i konkurenciju.

Dobrovoljna standardizacija: fleksibilnost ove opcije bi mogla omogućiti brzo prilagođavanje inovacijama. Drugi vjerovatni pozitivni uticaji obuhvataju smanjenje kupovne moći maloprodaje i povećan izbor potrošača. Ipak, moglo bi imati i negativan uticaj na konkurenciju.

Širok spektar grupa je pogođen svakom od ovih opcija: svi proizvođači, prodavci na malo i potrošači prethodno pakovanih proizvoda. Većina proizvođača i prodavaca na malo su mala i srednja preduzeća.

5. Dalja analiza

Dosad su se informacije i podaci prikupljali iz: postojećih izvora (npr. statistike, izvještaji, običajno pravo, itd.), sprovedenih specifičnih studija, na primjer, o vezi između propisa o prethodnom pakovanju i inovacija, i o stavovima potrošača o veličinama pakovanja, nezvaničnih međuslužbenih konsultacija sa zainteresovanim generalnim direkcijama, konsultacija sa akterima i državnim stručnjacima kroz radionice, bilateralne kontakte i zahtjeve za pismene komentare.

Dosad prikupljene informacije su analizirane u nedavnom radnom dokumentu koji iznosi pitanja politika. Upravo treba da se pokrenu anketa o interaktivnoj izradi politike i forum za interaktivnu diskusiju preko interneta, da bi se ispitale ideje iznesene u radnom dokumentu. Ove konsultacije će biti najavljene u najnovijim medijima da bi se bolje privuklo učešće građana. Razmatra se korištenje panela Komisije za ispitivanje poslovanja. Prednosti i nedostaci svake opcije politike će se analizirati na osnovu rezultata konsultacija. Trenutno se planira interno vršenje ove analize. Više informacija možete naći na: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/prepack/index.htm>

6. Dalji rad

Pitanje veličina prethodno pakovane potrošne robe pokriva vrlo široko područje koje obuhvata i zaštitu ekonomskih interesa potrošača i mnogih preduzeća. Iz tog razloga i zbog jazova u znanju određenih ranije, preporučuje se proširena procjena.

5. Proširena procjena uticaja

Format za izvještavanje (ilustrativni)

Naziv prijedloga – nadležna generalna direkcija – povezane generalne direkcije

1. KOJE PITANJE/PROBLEM POLITIKA/PRIJEDLOG NASTOJI DA RIJEŠI?

- Šta je pitanje/problem u datoj oblasti politike sa ekonomskog, društvenog i ekološkog aspekta uključujući neodržive trendove?
- Koji su rizici svojstveni početnoj situaciji?
- Koja je (su) pokretačka snaga (snage)?
- Šta bi se desilo ako se politika ne bi promijenila?
- Ko je pogođen?

2. KOJI SE GLAVNI CILJ OČEKUJE DA PRIJEDLOG/POLITIKA OSTVARI?

- Šta je opšti cilj politike u smislu očekivanih uticaja?
- Jesu li uzeti u obzir ranije utvrđeni ciljevi?

3. KOJE SU GLAVNE OPCJE POLITIKE NA RASPOLAGANJU ZA OSTVARENJE CILJA?

- Koji je osnovni pristup za ostvarenje cilja?
- Koji su instrumenti politike razmatrani?
- Koji su kompromisi povezani sa predloženom opcijom?
- Koji su planovi i nivoi strogosti razmatrani?
- Koje su opcije odbačene na samom početku?
- Na koji način su principi supsidijarnosti i primjerenosti uzeti u obzir?

4. KOJI SE UTICAJI – POZITIVNI I NEGATIVNI – OČEKUJU OD RAZLIČITIH ODREĐENIH OPCJA?

- Koji su očekivani pozitivni i negativni uticaji izabranih opcija, posebno u smislu ekonomskih, društvenih i ekoloških posljedica, uključujući uticaje na upravljanje rizicima? Ima li potencijalnih sukoba i nedosljednosti između ekonomskih, društvenih i ekoloških uticaja koji mogu dovesti do kompromisa i povezanih odluka o politikama?
- Koliki su dodatni (granični) efekti koji se mogu pripisati prijedlogu politike, tj. efekti koji premašuju situaciju „nemijenjanja politike“? Kvalitativni i kvantitativni opis, što je više moguće. Monetarizacija se može koristiti gdje je pogodno.
- Ima li posebno oštih uticaja na određenu društvenu grupu, sektor privrede (uključujući veličinu-klasnu preduzeća) ili regiju?
- Ima li uticaja izvan Unije na države kandidate i/ili druge države („spoljni uticaji“)?
- Kakvi su uticaji u vremenu?
- Kakvi su rezultati svake od preduzetih analiza mogućih situacija, rizika ili osjetljivosti?

5. KAKO PRATITI I PROCJENJIVATI REZULTATE I UTICAJE PRIJEDLOGA NAKON PRIMJENE?

- Kako će se politika sprovoditi?
- Kako će se politika pratiti?
- Koji su aranžmani za naknadnu procjenu politike?

6. KONSULTACIJE SA AKTERIMA

- Koje su zainteresovane strane konsultovane, kada u procesu i u koju svrhu?
- Kakvi su bili rezultati konsultacija?

7. NACRT PRIJEDLOGA KOMISIJE I OBRAZLOŽENJE

- Koji je konačni izbor politike i zašto?
- Zašto nije izabrana manje/više ambiciozna opcija?
- Koji su kompromisi povezani sa izabranom opcijom?
- Ako su tekući podaci ili znanje slabog kvaliteta, zašto sada treba donijeti odluku a ne odgoditi je dok ne budu na raspolaganju bolje informacije?
- Jesu li preduzete ikakve prateće mjere za maksimalno povećanje pozitivnih uticaja i svođenje na minimum negativnih?

Instrukcije:

Izveštaj o proširenoj procjeni uticaja će činiti dio međuslužbenih konsultacija o prijedlogu i biće objavljen kada Komisija usvoji prijedlog. Izveštaj bi trebalo da opiše rezultate procjene uticaja i **obrazloži izbor za prijedlog Komisije.**

Izveštaj bi trebalo da poštuje format dat u ovim smjernicama i odgovori na pitanja tako da čitalac može da prati logiku razvoja prijedloga i shvati zašto je izabrana data opcija. Stranice 25 i 27 dijela 2 – referentni priručnik – sadrže više smjernica o ispunjavanju ovih dijelova.

Struktura izvještaja o proširenoj procjeni uticaja se može koristiti kao **osnova za interno analiziranje izvještaja** za sve vrijeme procesa procjene uticaja. Naravno, nije moguće napisati dio 7 „Prijedlog Komisije i obrazloženje“ dok komesar ne donese odluku.

Koje pitanje/problem se očekuje da politika/prijedlog riješi?

Trebalo bi da detaljno analizirate problem i razloge za njega, i posebno da odredite različite grupe koje pogađa (vidi poglavlje 1 referentnog priručnika). Trebalo bi da odredite sve potencijalno neodržive trendove i posebno moguće nedosljednosti između ekonomskih, ekoloških i društvenih dimenzija problema. Osnovna moguća situacija bi trebalo da kvantitativno odredi način na koji će se situacija razvijati ako se ništa ne preduzme.

Koji se glavni cilj očekuje da politika/prijedlog ostvari?

Opšte ciljeve koje ste odredili u preliminarnoj procjeni trebalo bi izraziti preciznije (vidi dio 2 – poglavlje 2). Ako je relevantno, trebalo bi da pokažete u kakvom su odnosu ovi ciljevi sa svim prethodno utvrđenim ciljevima u istom području politike ili u drugim područjima, uključujući ciljeve politike date u prijedlogu Komisije za strategiju održivog razvoja EU.

Koje su glavne opcije politika na raspolaganju za ostvarenje cilja?

Trebalo bi da pokažete po čemu je opcija koju ste izabrali bolja od onih koje ste odbacili. To bi trebalo da razjasni kako će predložene opcije ostvariti ciljeve prijedloga i istovremeno zadovoljiti uslove supsidijarnosti i primjerenosti, imajući u vidu vrste nadležnosti sa kojima radite (isključive ili zajedničke). Na primjer, prijedlog bi trebalo da isključuje sve odredbe koje premašuju nadležnosti Zajednice i sva nelogična, suvišna ili pretjerana ograničenja za državne, regionalne ili lokalne organe vlasti. Trebalo bi i da objasnite kako opcije funkcionišu na efikasan, efektivan i dosljedan način (vidi dio 2 – poglavlje 3).

Koji se uticaji – pozitivni i negativni – očekuju od različitih određenih opcija?

Trebalo bi detaljno da pokažete ekonomske, ekološke i društvene uticaje svog prijedloga. Trebalo bi da imate za cilj kvantitativno određivanje uticaja kad god je moguće. Nesigurnost u vezi sa obimom uticaja, uključujući osjetljivost rezultata na promjene značajnih promjenjivih, bi takođe trebalo prikazati. Trebalo bi jasno opisati sve potencijalne sukobe ili kompromise između različitih područja politike i istaći sve negativne uticaje na specifične društvene grupe, sektore ili regije, uključujući uticaje koji prevazilaze granice EU, kao što su zemlje u razvoju. Trebalo bi i da pregledate faktore koji bi mogli da utiču na poštovanje prijedloga. Više detalja o ovim pitanjima dato je u dijelu 2 – poglavlje 5.

Kako pratiti i procjenjivati rezultate i uticaje prijedloga nakon primjene?

Trebalo bi da opišete aranžmane za praćenje primjene prijedloga i njegovih uticaja. Trebalo bi da definišete pokazatelje koji će se koristiti, i kako će se prikupljati potrebne informacije. Trebalo bi da precizirate procedure za procjenu prijedloga, uključujući vrijeme za procjene, njihov fokus i odgovornost za njihovu organizaciju. Konačno, trebalo bi da objasnite kakav bi doprinos rezultat praćenja i procjene dao za politiku. Vidi dio 2 poglavlje 8 za više materijala o praćenju i procjeni.

Konsultacije sa akterima

Ovaj dio bi trebalo ukratko da prikaže sve održane konsultacije – kako su organizovane, ko je pozvan da učestvuje i koji su stavovi izraženi. Trebalo bi da naznačite kako su konsultacije uticale na razvoj prijedloga i sva preostala kritička ili suprotna mišljenja.

Nacrt prijedloga Komisije i obrazloženje

Ovaj dio se ne može završiti dok komesar(i) ne odluče o formi koju bi prijedlog trebalo da ima, i ne može se završiti dok potpuna Komisija ne usvoji prijedlog. Za detalje, vidi dio 2 poglavlje 6.

Ako su procjenjivane opcije obuhvatale kompromise između ekonomskih, ekoloških i društvenih uticaja, trebalo bi da navedete razloge za izbor jedne opcije u odnosu na druge.

Predstavljanje rezultata kolegijumu

Procjena uticaja ne mora dati jasne zaključke ili preporuke za konačni izbor politike. Ipak, kao značajna pomoć u odlučivanju, **rezultati se moraju predstaviti na transparentan i sveobuhvatan način** da bi se obezbijedila osnova za političku diskusiju o relativnim prednostima i nedostacima relevantnih opcija.

Odgovornost za konačni izbor politike uvijek je na komesarima.

Kod predstavljanja analize, dobra praksa je:

- predstaviti sve opcije, a ne samo jednu po principu „uzmi ili ostavi“. Istaći razlike između uticaja svake opcije, i između više ili manje ambicioznih varijanti iste opcije;
- dati jasan i transparentan rezime pozitivnih i negativnih uticaja svake opcije, to jest, koristi i troškova po društvo. Uticaje bi trebalo predstaviti kvalitativno, kvantitativno i monetarno gdje je moguće i trebalo bi da budu primjereni;
- prikazati ukupno i odvojeno rezultate. Na primjer, rezultate analize troškova i koristi ne bi nikad trebalo prikazivati samo kao neto razliku između troškova i koristi, već bi ih uvijek trebalo prikazati kao pojedinačne uticaje koji čine neto rezultat;
- jasno navesti sve kritične pretpostavke i nesigurnosti;
- jasno navesti sve distributivne efekte;
- prikazati svaku opciju po kriterijumima efikasnosti, efektivnosti i dosljednosti;
- ukratko prikazati druga pitanja politike (konsultacije sa akterima, određivanje problema, itd.);
- opisati korištene podatke, uz objašnjenje zašto je jednom nizu podataka data prednost u odnosu na drugi, da li su informacije provjerene, i koje su njihove snage i nedostaci;
- ukazati korištene analitičke metode

Prednosti ovog procesa za nosioce odlučivanja su te što:

- **ističe kompromise** između pogođenih grupa i/ili između ekonomskih, ekoloških ili društvenih uticaja, kao i sve opštepopovljne situacije povezane sa opcijama;
- pomaže u **unapređenju izrade** opcija da bi se sveli na minimum kompromisi i maksimalno povećale opštepopovljne situacije;
- **određuje prateće mjere** potrebne za ublažavanje neprimjerenih negativnih distributivnih efekata.